157

ZÁKON
ze dne 9. července 1994

o státních vyznamenáních České republiky

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

(1) Propůjčením nebo udělením státních vyznamenání České republiky (dále jen „vyznamenání“) jednotlivcům oceňuje stát jejich vynikající občanské zásluhy o budování svobodné demokratické společnosti, výsledky práce, úsilí o obranu vlasti, hrdinské a jiné výjimečné činy.

(2) Vyznamenání jsou řády a medaile.

(3) Řády jsou vyšší formou vyznamenání; propůjčují se občanům České republiky a udělují se těm, kteří nejsou občany České republiky.

(4) Medaile jsou nižší formou vyznamenání; udělují se.

§ 2

Zřizuje se Řád Bílého lva jako nejvyšší vyznamenání osob, které se zvlášť vynikajícím způsobem zasloužily o Českou republiku.

§ 3

Zřizuje se Řád Tomáše Garrigua Masaryka jako vyznamenání osob, které se vynikajícím způsobem zasloužily o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva.

§ 4

Zřizuje se Medaile Za hrdinství jako vyznamenání osob za hrdinství v boji a vyznamenání těch osob, které se s nasazením vlastního života zasloužily o záchranu lidského života nebo značných materiálních hodnot.

§ 5

Zřizuje se Medaile Za zásluhy jako vyznamenání osob, které se zasloužily o stát nebo územní samosprávný celek.

§ 6

Podrobnosti o vyznamenáních uvedených v § 2 až 5 a o jejich propůjčování a udělování upravují jejich stanovy, které jsou uvedeny v příloze č. 1 až 4 a jsou součástí tohoto zákona.

§ 7

Právo propůjčovat a udělovat vyznamenání přísluší prezidentu republiky, nezmocní-li k tomu jiný orgán.

§ 8

Návrhy na propůjčení nebo udělení vyznamenání předkládají prezidentu republiky Poslanecká sněmovna, Senát a vláda; prezident republiky může propůjčit nebo udělit vyznamenání i bez takového návrhu.

§ 9

Vyznamenání propůjčená nebo udělená prezidentem republiky může odevzdat jeho jménem osoba jím pověřená.

§ 10

Vyznamenaný převezme insignii vyznamenání a listinu o jeho propůjčení nebo udělení. Jestliže se propůjčuje nebo uděluje vyznamenání občanům České republiky in memoriam, převezmou pozůstalí v případě propůjčení řádu listinu o propůjčení vyznamenání a v případě udělení medaile insignii vyznamenání a listinu o udělení vyznamenání. Jestliže se uděluje vyznamenání tomu, kdo není občanem České republiky in memoriam, převezmou pozůstalí insignii vyznamenání a listinu o udělení vyznamenání.

§ 11

(1) Insignie vyznamenání je oprávněn nosit pouze vyznamenaný.

(2) Po úmrtí nositele řádu - občana České republiky - se číslovaná insignie řádu vrací Kanceláři prezidenta republiky. Po úmrtí osoby vyznamenané medailí nebo po úmrtí nositele řádu, který není občanem České republiky, zůstávají insignie vyznamenání a listiny o udělení vyznamenání pozůstalým. Není-li pozůstalých, vracejí se Kanceláři prezidenta republiky.

(3) Vyznamenaný, kterému byl pravomocným rozhodnutím soudu uložen trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, je povinen vrátit propůjčené nebo udělené vyznamenání Kanceláři prezidenta republiky.

§ 12

(1) Řády, kříže a medaile a další dekorace se nosí v tomto pořadí:
   a) Řád Bílého lva,
   b) Řád Tomáše Garrigua Masaryka,
   c) československé řády,
   d) zahraniční řády v pořadí podle tříd a pořadí, v jakém byly uděleny,
   e) Medaile Za hrdinství,
   f) Medaile Za zásluhy,
   g) československé kříže, medaile a další dekorace,
   h) zahraniční kříže, medaile a další dekorace podle stupňů a pořadí, v jakém byly uděleny.

(2) Na společenském oděvu lze nosit miniatury vyznamenání.

§ 13

Řádovými dny pro propůjčování a udělování vyznamenání podle tohoto zákona občanům České republiky jsou 1. leden a 28. říjen.

§ 14

Zrušuje se zákon č. 404/1990 Sb., o státních vyznamenáních České a Slovenské Federativní Republiky, s výjimkou ustanovení § 16 a 18, a nařízení vlády č. 35/1986 Sb., o medaili Za hrdinský čin a čestném titulu Zasloužilý příslušník Sboru požární ochrany.

§ 15

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Uhde v. r.

Havel v. r.

Klaus v. r.

Příloha č. 1

STANOVY ŘÁDU BÍLÉHO LVA

Čl. 1

Řád Bílého lva propůjčuje nebo uděluje prezident republiky

a) občanům České republiky za zvláště vynikající zásluhy o stát, zejména v oblasti politiky, správy státu, rozvoje hospodářství, vědy, techniky, kultury, umění, školství, za mimořádné zásluhy o obranu a bezpečnost státu, za vynikající velitelskou a bojovou činnost, za vědeckou a odbornou práci vojenského a branného charakteru a za významné proslavení vlasti v zahraničí,
b) těm, kteří nejsou občany České republiky, za zvláště vynikající zásluhy ve prospěch České republiky.

Čl. 2

(1) Řád Bílého lva má pět tříd, z nichž I. třída je nejvyšší, a řádový řetěz, který může být udělen jen hlavám států.

(2) Řád Bílého lva má dvě skupiny - občanskou a vojenskou.

Čl. 3

Insignie nižší třídy řádu se při propůjčení vyšší třídy řádu vrací Kanceláři prezidenta republiky.

Čl. 4

Prezidentu republiky přísluší řádová insignie I. třídy řádu, včetně řádového řetězu, která mu po skončení úřadu může být usnesením obou komor Parlamentu propůjčena doživotně.

Čl. 5

Nositeli řádu se předává číslovaná řádová insignie s číslovanou listinou.

Čl. 6

(1) Řádovým odznakem Řádu Bílého lva je granátově červeně smaltovaná pětidílná hvězdice. Díly hvězdice jsou navzájem spojeny lipovými lístky se stonky směřujícími ke středu hvězdice. Na středovém medailonu hvězdice je na líci korunovaný, dvouocasý, stříbrný lev přesahující do jednotlivých dílů. Na rubu je na střed hvězdice položen medailon, v jehož terči je velký státní znak České republiky a ve zvýšeném zlatém mezikruží modrý opis „PRAVDA VÍTĚZÍ“ dole oddělený modrým lipovým lístkem. Na prostřední nejvyšší díl je pohyblivě přichycen převýšený závěs v podobě oválného lipového věnce překříženého u skupiny občanské palmovými listy, u skupiny vojenské zkříženými meči hroty vzhůru. Znak, závěs, mezikruží, rámování hvězdice a lipové lístky jsou ze zlaceného stříbra.

(2) Insignie I. třídy řádu tvoří klenot na velkostuze nošené od pravého ramene k levému boku a hvězda nošená na levé straně hrudi. Klenot tvoří řádový odznak o průměru 68 mm, lipový věnec závěsu má rozměry 35x25 mm. Velkostuha je 100 mm širo-ká červeno-bílo-červeno-bílo-červená v poměru 5:15:60:15:5, v místě překřížení je našita kokarda překrývající kotvu k zavěšení klenotu. Červená barva všech stuh má šarlatový odstín. Hvězda je osmicípá, stříbrná, paprsková, lesklá o průměru 90 mm, na střed je položen granátově červený medailon, v jehož terči je plastický korunovaný, dvouocasý, stříbrný lev a v mezikruží stříbrný opis „PRAVDA VÍTĚZÍ“, oddělený dole stříbrným lipovým lístkem. Na rubu hvězdy je v čočce velký státní znak České republiky.

(3) Řádový řetěz se skládá z dvaceti článků spojených na obvodě vždy dvěma řetízky. Středový závěsný článek na klenot tvoří bíle smaltovaný monogram „ČR“. Další články tvoří stříbrní lvi s opisem „PRAVDA VÍTĚZÍ“. Rozměry závěsného článku jsou 40x30 mm, řetěz je ze silně zlaceného stříbra, síla článků je 2 mm.

(4) Insignie II. třídy tvoří řádový odznak na náhrdelní stuze a menší hvězda nošená na pravé straně hrudi. Řádový odznak má průměr 62 mm, závěs má rozměry 30x20 mm a je doplněn svislou granátově smaltovanou závěsnou lichoběžníkovou sponou o rozměrech 35x8x4 mm. Náhrdelní stuha je 45 mm široká červeno-bílo-červeno-bílo-červená v poměru 3:7:25:7:3. Hvězda je stejná jako u I. třídy, ale o průměru 70 mm. Na rubu hvězdy je na čočce velký státní znak České republiky.

(5) Insignie III. třídy řádu je stejná jako u II. třídy, ale bez hvězdy.

(6) Insignie IV. třídy tvoří řádový odznak o průměru 45 mm, závěs je o rozměrech 20x15 mm. Odznak je zavěšen na náprsní průvlečné stuze široké 38 mm s rozetou o průměru 20 mm, stuha je červeno-bílo-červeno-bílo-červená v poměru 2:6:22:6:2.

(7) Insignie V. třídy řádu je kromě smaltovaných částí ze stříbra a náprsní průvlečná stuha je bez rozety. Jinak je stejná jako insignie IV. třídy.

(8) Pokud se na stejnokrojích nenosí řádové insignie „in natura“, nahrazují se stužkami o rozměru 38x10 mm doplněnými podle tříd: I. třída stříbrná miniatura lva se dvěma lipovými lístky, II. třída stříbrná miniatura lva, III. třída rozeta se zlatou dracounovou podložkou, IV. třída rozeta, V. třída pouze stužka.

(9) Na občanském oděvu se nosí v knoflíkové dírce levé klopy diferencované rozety podle tříd, a to: I. třída se lvem a dracounovou zlatou podložkou, II. třída se lvem a stříbrnou dracounovou podlož-

kou, III. třída se zlatou dracounovou podložkou, IV. třída se stříbrnou podložkou, V. třída bez podložky. Rozety mají průměr 8 mm, podložky rozměr 16x6 mm.

(10) Matriční čísla se umísťují na rub závěsu řádového odznaku, na rub závěsného článku řetězu a na horní okraj čočky na rub hvězdy.

Čl. 7

Při slavnostních příležitostech se řádové insignie nosí „in natura“, a to jen insignie nejvyšší propůjčené třídy. Při jiných příležitostech se nosí odpovídající rozeta na klopě, na služebním a vycházkovém stejnokroji se insignie nahrazují stužkami.

Čl. 8

Insignie IV. třídy a V. třídy řádu a stužky řádu všech tříd se nosí na levé straně prsou.

Čl. 9

Věci Řádu Bílého lva spravuje Kancelář prezidenta republiky.

Čl. 10

K výtvarnému řešení řádu vypíše Kancelář prezidenta republiky veřejnou soutěž.[1])

Příloha č. 2

STANOVY ŘÁDU TOMÁŠE GARRIGUA MASARYKA

Čl. 1

Řád Tomáše Garrigua Masaryka propůjčuje nebo uděluje prezident republiky osobám, které se vynikajícím způsobem zasloužily o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva.

Čl. 2

Řád Tomáše Garrigua Masaryka má pět tříd, z nichž I. třída je nejvyšší.

Čl. 3

Prezidentu republiky přísluší řádová insignie I. třídy, která mu po ukončení úřadu může být usnesením obou komor Parlamentu propůjčena doživotně.

Čl. 4

Nositeli řádu se předává číslovaná řádová insignie s číslovanou listinou.

Čl. 5

(1) Řádovým odznakem Řádu Tomáše Garrigua Masaryka je modře smaltovaná hvězdice. Na střed hvězdice je položen medailon s plastickým portrétem prezidenta T. G. Masaryka. Na rubu hvězdice je na střed položen medailon, v jehož terči je velký státní znak České republiky a v bílém mezi-

kruží řádové heslo „VĚRNI ZŮSTANEME“ a lipový lístek. Na prostřední nejvyšší díl je přichycen převýšený závěs v podobě mírně oválného lipového věnce. Portrét, znak, závěs, heslo a rámování hvězdice jsou ze zlaceného stříbra.

(2) Insignie I. třídy řádu tvoří klenot na velkostuze nošené od pravého ramene k levému boku a hvězda nošená na levé straně hrudi. Klenot tvoří řádový odznak o průměru 68 mm, lipový věnec závěsu má rozměry 35x25 mm. Velkostuha je 100 mm široká, červeno-bílo-modro-bílo-červená v poměru 5:40:10:40:5. Hvězda je osmicípá, stříbrná, paprsková o průměru 90 mm, na střed je položen medailon s portrétem T. G. Masaryka a s bílým mezikružím s heslem „VĚRNI ZŮSTANEME“ a lipovým lístkem. Rámování mezikruží, portrét, heslo a lipový lístek jsou ze zlaceného stříbra. Na rubu hvězdy je v čočce velký státní znak České republiky.

(3) Insignie II. třídy řádu tvoří řádový odznak na náhrdelní stuze a menší hvězda nošená na pravé straně hrudi. Řádový odznak má průměr 62 mm, závěs má rozměr 30x20 mm a je doplněn svislou, modře smaltovanou, závěsnou sponou o rozměrech 30x4 mm. Náhrdelní stuha je 45 mm široká, červeno-bílo-modro-bílo-červená v poměru 2:18:5:18:2. Hvězda je čtyřcípá, stříbrná, paprsková o průměru 70 mm, na střed je položen medailon s portrétem T. G. Masaryka a s bílým mezikružím s heslem „VĚRNI ZŮSTANEME“ a lipovým lístkem. Rámování mezikruží, portrét, heslo a lipový lístek jsou ze zlaceného stříbra. Na rubu hvězdy je v čočce velký státní znak České republiky.

(4) Insignie III. třídy řádu je stejná jako u II. třídy, ale bez hvězdy.

(5) Insignie IV. třídy řádu tvoří řádový odznak o průměru 45 mm, závěs je o rozměrech 20x15 mm. Odznak je zavěšen na náprsní průvlečné stuze široké 38 mm s rozetou o průměru 20 mm, stuha je červeno-bílo-modro-bílo-červená v poměru 2:15:4:15:2.

(6) Insignie V. třídy řádu je kromě smaltovaných částí ze stříbra a náprsní průvlečná stuha je bez rozety. Jinak je stejná jako insignie IV. třídy.

(7) Pokud se na stejnokrojích nenosí insignie Řádu Tomáše Garrigua Masaryka „in natura“, nahrazují se stužkami o rozměrech 38x10 mm doplněnými podle tříd: I. třída hvězda osmicípá, II. třída hvězda čtyřcípá, III. třída hvězdice, IV. třída rozeta, V. třída pouze stužka.

(8) Na občanském oděvu se nosí v knoflíkové dírce levé klopy rozeta diferencovaná dracounovou podložkou podle jednotlivých tříd, a to: I. třída zlatá široká (20x8 mm), II. třída zlatá úzká (16x5 mm), III. třída stříbrná široká (20x8 mm), IV. třída stříbrná úzká (16x5 mm), V. třída je bez podložky. Rozety mají průměr 10 mm.

(9) Matriční čísla se umísťují na závěsu řádového odznaku a na horní okraj čočky na rubu hvězdy.

Čl. 6

Při slavnostních příležitostech se řádové insignie nosí „in natura“, a to jen insignie nejvyšší propůjčené třídy. Při jiných příležitostech se nosí odpovídající rozeta na klopě, na služebním a vycházkovém stejnokroji se insignie nahrazují stužkami.

Čl. 7

Insignie IV. třídy a V. třídy řádu a stužky řádu všech tříd se nosí na levé straně prsou.

Čl. 8

Věci Řádu Tomáše Garrigua Masaryka spravuje Kancelář prezidenta republiky.

Čl. 9

K výtvarnému řešení řádu vypíše Kancelář prezidenta republiky veřejnou soutěž.[1])

Příloha č. 3

STANOVY MEDAILE ZA HRDINSTVÍ

Čl. 1

Medaili Za hrdinství uděluje prezident republiky osobám za hrdinství v boji a těm, kteří se s nasazením vlastního života zasloužili o záchranu lidského života nebo značných materiálních hodnot.

Čl. 2

Při udělení číslované medaile se zároveň s ní odevzdá vyznamenanému číslovaná listina.

Čl. 3

Medaile Za hrdinství má průměr 33 mm a je ražena ze stříbra. Na rubu je velký státní znak České republiky a matriční číslo. Medaile je kolmým ouškem a pohyblivým kroužkem zavěšena na 38 mm široké náprsní průvlečné stuze, zlatožluto-bílo-červeno-modro-zlatožluté v poměru 14,5:3:3:3:14,5. Stužka má rozměry 38x10 mm.

Čl. 4

Medaile „in natura“ nebo stužka se nosí na levé straně prsou. Při slavnostních příležitostech se medaile nosí „in natura“. Na občanském oděvu se může nosit na levé klopě úzká průvlečná stužka o šířce 8 mm v klopové dírce.

Čl. 5

Věci Medaile Za hrdinství spravuje Kancelář prezidenta republiky.

Čl. 6

K výtvarnému řešení medaile vypíše Kancelář prezidenta republiky veřejnou soutěž.[1])

Příloha č. 4

STANOVY MEDAILE ZA ZÁSLUHY

Čl. 1

Medaili Za zásluhy uděluje prezident republiky osobám, které se zasloužily o stát nebo územní samosprávný celek, zejména v oblasti hospodářské, vědy, techniky, kultury, umění, sportu, výchovy a školství, životního prostředí, mezinárodních vztahů, obrany, bezpečnosti státu a občanů nebo v oblasti sociální, charitativní, dobrovolnictví anebo zdravotnictví.

Čl. 2

Při udělení medaile se zároveň s ní odevzdá vyznamenanému číslovaná listina.

Čl. 3

Medaile Za zásluhy má průměr 33 mm. Na lícové straně medaile je symbolické znázornění zásluh o republiku a opis „ZA ZÁSLUHY“. Na rubu je velký státní znak České republiky. Medaile je ražena ze stříbra a pozlacena, nosí se na 38 mm široké náprsní průvlečné stuze, žluto-fialovo-žluté v poměru 18:2:18. Stužka má rozměr 38x10 mm.

Čl. 4

Medaile „in natura“ nebo stužka se nosí na levé straně prsou. Při slavnostních příležitostech se medaile nosí „in natura“. Na občanském oděvu se může nosit na levé klopě úzká průvlečná stužka o šířce 8 mm v klopové dírce.

Čl. 5

Věci Medaile Za zásluhy spravuje Kancelář prezidenta republiky.

Čl. 6

K výtvarnému řešení medaile vypíše Kancelář prezidenta republiky veřejnou soutěž.[1])

---

[1]) § 847 a násl. občanského zákoníku.